

ROZBIEGAĆ SIĘ (9) *vb pf i impf*

pf (6) [*fut, praet, plusq, [part praet act]*] *KromRozm I, RejWiz, OrzRozm, ModrzBaz, ReszPrz, RybGęśli; impf* (3) [*praes, praet*] *GlabGad, Mącz, Calep.*

się (8), *się* (1).

o oraz *e* jasne.

praes i fut 1 sg rozbiegąm się (2). ◇ *3 sg* rozbiega się (1). ◇ *3 pl* rozbiegają się (2). ◇ *praet 3 pl m pers* rozbiegali się (1). *m anrozbiegały się [cum N pl: konie]* (1). *subst* rozbiegały się (1). ◇ *plusq 3 pl subst* były się rozbiegały (1). ◇ [*part praet act* rozbiegawszy się.]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. *rozbiedziesz się.*

I. *impf i pf* (6) :

1. *Opuszczać (opuścić) gromadnie jakieś miejsce; diffugere Mącz, Cn* (2) : Niepodobąłość fye też Saulowi krolowi iż [...] rozbyegáli fye ludźye/ ktorzy około yego [Samuela] byli w woyłfce przeciw nyeprzyyaćyelom *KromRozm I N4; Mącz 138d; [W których [wioskach] ludzi liczba nie ustawiczna bywa, bo się często rozbiegają LustrRus II 176].*

2. *O co najmniej dwóch podmiotach: (po)biec w różnych kierunkach; dispalare(-i) Calep, Cn; dilabi, discurrere, exspatiari Cn* (4) : v ktorego [Faeton u ojca swego Słońca] raz vprosił/ że mu dopuścił woz fwoy wieść/ ale iż nie vmiał/ konie fie rozbiegały *ModrzBaz 107 marg; Calep 331a.*

Przen (2) :

a) *O zjawisku fizyczno-fizjologicznym* (1) :

Zwrot: »na strony się rozbiegać« (1): Takież z oka pochodzące duchy nie fpołem wychodzą ale fie na ftrony rozbiegaia *GlabGad B6.*

b) *O przeżyciu psychicznym [od czego wszędzie = we wszystkich kierunkach]* (1) : Iákowa męká/ iáka telkność będzie/ Ktora od wierzchu rozbiega fie wżędzie. *RybGęśli D.*

II. *pf* (3) :

1. *Rozsunąć się w różne strony; przen* (2) :

Fraza: »koła się rozbiegały« [w tym: do czego (1)] = zaczęło się dziać a. dzieje się źle (2): Vważayże ty z młodu fzkody y pożytki/ Iáko małż w fobie fškromić niepotrzebne zbytki. Bo iáko fie ty koła wolno rozbiegaia/ Iuż więc potym wciągaia vzdy fie targaia. *RejWiz 190v; Znał to fám Luther [...]/ iáko fie koła były do wżyfłtkiego złego rozbiegały ReszPrz 71; [CiceroKosz I3v].*

2. *Nabrać rozpędu biegnąc; ex procursu capere impetum Cn; przen* (1) : Bárzo fye nam ty ięzyki dziś w Polfcze rozbiegały *OrzRozm K2v; [które [wdowy] także czyłtość Bogu poślubiwszy/ zafię rozbiegawfzy fię/ zá mąż chodzić chćiały. WujPos 1590 612 (Linde)].*

Synonimy: 1.1. rozlecieć się, rozleźć się, rozpierzchnąć, rozpierzchnąć się, rozprościć się, rozskoczyć się, rozstrzelić się, rozsypać się; 2. rozchodzić się, rozlatać się, rozpierszać się.

Formacje współrdzenne cf BIEŻEĆ.

Cf **ROZBIEGANIE**

KW, (LWil)